

JANUS

(Ovidi, *Fastos*, 89-144)

Traducció: Jaume Medina

Emperò, ¿quin déu diré que ets, oh Janus bifotme?,
car a Grècia cap numen no t'és parió.
Mostra'm per quina raó, tu l'únic d'entre els celestes,
veus tot el que hi ha darrera teu i davant.
Mentre pensava això, en haver agafat les tauletes,
em semblà molt més clara la casa que abans.
Janus diví, de doble faç, admirable, aleshores
oferí els seus dos rostres de sobte als meus ulls.
Vaig espantar-me i, d'esglai, els cabells se'm posaren de punta,
i d'un fred sobtat s'engelabria el meu cor.
Ell, amb la dextra un bàcul tenint i una clau amb l'esquerra,
em digué aquests mots amb el seu rostre d'enfront:
«Deixa la por i coneix, aplicat poeta dels dies,
el que em demanes i acull en l'esperit els meus mots.
Els antics —car sóc cosa vella— Caos em deien:
mira, aquests fets que jo canto, si en són de llunyans.
L'aire lluminós i els tres elements que resten,
l'aigua, la terra i el foc, eren un sol agregat.
Quan, però, per pledeig de ses parts, va dissoldre's aquesta
massa i noves seus, en disgregar-se, buscà,

puja a l'altura la flama, l'aire a prop seu va establir-se
 i la terra i el mar van ocupar el lloc d'enmig.
 Jo, que havia estat una mola ínfirme i un globus,
 membres i aspecte, llavors, dignes d'un déu vaig emprar.
 Feble senyal del meu caire confús d'antany, encara ara
 semblo, tant per davant com per darrera, el mateix.
 Sàpigues, puix que ho demanes, l'altra raó de ma forma
 i coneix ensems quin és també el meu mester.
 Tot quant veus, el cel, el mar, els núvols, les terres,
 per la nostra mà resta obert o tancat.
 L'emparança del món immens a mi sol em pertoca,
 i de girar-ne el pern, solament jo en tinc poder.
 Quan m'abelleix que surti la Pau del seu plàcid estatge,
 ella va per camins sense entrebancs lliurement.
 Tot el món barrejat en sagnant carnatge estaria
 si uns panys rígids les guerres no haguessin tancat.
 Guardo les portes del cel, juntament amb les plàcides Hores:
 Júpiter mateix, per obra meva entra i surt.
 Per això em diuen Janus; mes quan la fogassa de Ceres
 i el forment amb sal el sacerdot m'ofereix,
 dels meus noms et riuries; perquè en els ritus m'invoquen
 com a Patulci adés o com a Clusi tantost.
 Amb l'un nom i amb l'altre, sens dubte, els antics desitjaven,
 rudes, la meva doble funció remarcar.
 T'he contat mon poder; coneix ara el perquè de la forma:
 tu, però, ja el veus en bona part, tanmateix.
 Totes les portes tenen, deçà i dellà, dues cares;
 d'elles, mira els passants l'una, i l'altra la Llar.
 I com el vostre porter, que seu a prop de l'entrada
 de la casa, en veu tots els anants i vinents,
 jo, així, porter del palau celeste, atalaio
 la regió de Llevant i, al mateix temps, de Ponent.
 Veus com els rostres d'Hècate guaiten cap a tres bandes
 per sotjar els forcalls en tres camins dividits:
 jo també, per no perdre el temps mentre giro la testa,
 sense moure el cos, puc esguardar a dos costats».

Barcelona, gener 1981